

DR
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

RADIO- OG TV-NÆVNET

4. marts 2010

Sagsnr: 2009-009955

Att.: DR Jura, Politik og strategi

Ulrike Clade Christensen
Fuldmægtig, cand.jur.

ucc@bibliotekogmedier.dk
Direkte tlf.: 3373 3334

Klage over skjult reklame for Paradis sendt på P4, samt generel klage over skjulte reklamer for cd'er mv. i udsendelser på P4

Jan Gindrup har ved e-mail af 24. april 2009 klaget til Radio- og tv-nævnet med anbringende om skjult reklame for Parad-IS i en udsendelse på DR's radiokanal P4 den 24. april 2009 samt om skjult reklame generelt i udsendelser på P4.

Klager har blandt andet anført følgende:

"...

Denne klage går på, hvad jeg opfatter som DR`s (og især P4`s) besynderlige forhold til reklame i DR.

Jeg sad i morges ved 8-tiden og lyttede til morgenradio, og et ganske ubetaleligt reklameindslag for firmaet Paradis is, med smaske og Uhhh-lyde for at banke budskabet ekstra ind, dukkede op.

Det samme sker gang på gang med ugens vin, ugens restaurant, dagens-bog/plade/kunstner etc. med henvisning til, at det enkelte indslag er af almen interesse. Sludder og vrøvl. Almen interesse kunne være, at issalget er urørt trods krisen, eller et interview med brancheforeningens formand. Ikke et specialindslag om Parad-IS og deres special produkter.

Jeg har hørt både Cafe Hack værten og Lone Bierlich ikke sjældent sige: Køb den eller den plade, den er rigtig god!

...

Hvad ligger der bag disse besynderlige indslag. Jeg ved af erfaring, at et enkelt positiv omtale kan betyde liv eller død for den nævnte. Og dermed nedgang for konkurrenterne. Aldeles utilstedelig konkurrenceforvirning. Og af interesse for hvem udover de få "heldige", der får gratis reklame.

..."

Beskrivelse

DR har som bilag til hørings svar af 19. maj 2009 fremsendt to cd'er. Cd'erne indeholder en optagelse af udsendelsen sendt den 24. april 2009 med hhv. indslaget om Paradis sendt på P4 København, samt to optagelser af dele af "Café Hack" fra hhv. den 5. og 12. april 2009. DR har desuden medsendt udskrifter af dele af udsendelserne.

Indslaget om Paradis

Udsendelsen varer 4 minutter og 18 sekunder.

Programmet begynder med følgende indledning af programvært Ole Jakobsen:

"Jeg har sagt det flere gange, men jeg vil gerne sige det mange gange mere, for det er så herligt, det tegner nemlig til at blive rigtig godt vejr i weekenden, med temperaturer der måske lige når at runde de 20 grader. Og et af de steder, som helt sikkert kommer til at nyde godt af det, ja der står du, Henrik Fallesen?"

Intervieweren Henrik Fallesen siger:

"Ja den her maskine lyder måske som en slags dødsmaskine, fra helvede, men i virkeligheden laver den noget, som er som sendt fra himlen, nemlig det som jeg forsøger at tage i munden lige nu – uhm – det er sådan noget som smager af Sådan lidt sødt i smagen, og jeg står nede i Parad-IS, og hvis man tager de to sidste bogstaver i det ord, så finder man ud af, Daniel Jensen, hvad det er du laver i denne butik. Issæsonen i år. Med tegn til en rigtig god weekend, hvad gør det ved travlheden i den her butik?"

Produktionsmedarbejder Daniel Jensen svarer:

"Det gør blandt andet at jeg skal meget, meget tidligt op for blandt andet at køre på Grønttorvet for at skaffe de aller, allerbedste og friskeste råvarer til min is. Man skal være frem i skoene, hvis man skal være med i de her tider..."

I det følgende handler interviewet om, at Paradis anvender friske sæsonvarer til nogle af isvarianterne. Der gives beskrivelser af aktuelle sorter.

Intervieweren spørger blandt andet:

"Producerer i is der er lavet specielt til sæsonen?"

Daniel Jensen svarer:

"Ja, det er klart, vi følger sæsonen, (...) og i dag er der en rigtig dejlig jordbærkoldskål i vores disk."

Derefter beskriver programværtens omgivelserne med ismaskiner, håndvask mv. og bevæger sig herefter i butikkens forlokale, hvor han interviewer administrerende direktør Henrik Slunt, som fortæller om en tidlig start på højsæsonen for salg af is og betegner den aktuelle finanskrisen som uden effekt på omsætningen.

På spørgsmålet

"Er det simpelthen fordi isen er et så uundværligt produkt, at man simpelthen ikke kan leve foruden?"

svarer Henrik Slunt:

"Jeg tror det er en kombination af at vi står med en god is, altså vi laver vores is hver evig eneste morgen i vores baglokaler som vi lige hørte, og så har vi et bredt udvalg. Vi har den mulighed, at vi kan følge sæsonen. Så når vi er her i april måned, så kører vi på grønttorvet og så finder vi lige nøjagtig de forårs-frugter og grøntsager, der skal til for at lave nogle spændende is."

Intervieweren siger derefter:

"Og en af de is som Daniel Nielsen lige har smidt ud af sin automat her – det er sådan en frisk citronsorbet, og nu vil jeg lige afslutningsvis prøve hvad det er for en størrelse – smask – smask – smask – ja nu får jeg også spildt ud over dette her apparatur – den er ganske god. Og jeg ved ikke, Ole – den her is kunne godt blive en af mine favoritter – hvad er din is favorit?"

Ole Jakobsen svarer:

"Det er lidt svært at sige, men hvis du tager sådan 10-20 eksemplarer med hjem, Henrik, så kunne vi jo smage lidt på dem, når du kommer tilbage."

Programværtens er enig heri og afslutter udsendelsen med en kort bemærkning om, at det sommerlige vejr med høje temperaturer er oplagt til at nyde en is.

2. Café Hack, sendt den 12. april 2009

Udsendelsen er delt i to dele, hvoraf den første varer 27 minutter og 2 sekunder, og den anden 28 minutter og 7 sekunder.

1. del:

Programmet indeholder et interview med Poul Krebs, blandt andet om hans nye album "Angelino Road".

Under programmet kommenterer Poul Krebs enkelte sange og der spilles sange fra pladen.

Programværtten roser pladen samt Poul Krebs og hans band flere gange under udsendelsen.

2. del:

Programmet om Poul Krebs fortsættes, og værten siger blandt andet:

"Så det er et album her, et modent album, hvor der er plads til sange som "en dag som i dag" og en som "...?", det er et spænd, der vil noget. Gå på opdagelse i den her "Angelino Road". Læs om Poul Krebs på hjemmesiden, for de herrer skal ud at fyre den af, i er der helt vildt veloplagt godt spillet sammen, er det ikke dejligt at have sådan et godt band med sig? ... "

3. Café Hack, sendt d. 5. april 2009

Den anden cd indeholder 3. og 4. del af "Café Hack", sendt på P4 den 5. april 2009, som varer hhv. 27 minutter og 9 sekunder, og 28 minutter og 5 sekunder. 1. og 2. del er ikke medsendt.

3. del:

Udsendelsen indeholder et interview med skuespiller og komiker Mette Horn, og der omtales blandt andet anekdoter fra Mette Horns barndom og uddannelse til skuespiller. Senere vender programværtten fokus mod hendes hovedrolle i filmen "Max pinlig".:

Interviewet omhandler navnlig filmens indhold, baggrund og tilblivelse samt Mette Horns rolle.

Værtten anfører blandt andet følgende kommentar:

"Jamen, så er det jo dejligt for mig at kunne sige, at når man så går ind og ser filmen, så har jeg moret mig og jeg syntes, at jeg har moret mig på en god måde, og på en vedkommende måde, en meningsfyldt måde."

Senere under udsendelsen henvises der også til, at Mette Horn medvirker i Tisvilde Revy, og hun giver en lille "smagsprøve" på indholdet af revyen.

Værten afslutter interviewet med ordene:

"Mette Horn! Hvis i ikke får lejlighed til at se Tisvilde Revyen, kan jeg fortælle, at til efteråret kommer revyen til Rialto Teatret i København, og så kan I se den der."

4. del:

Et musiknummer leder herefter videre til 4. del af programmet "Café Hack", der består af et indslag fra DRs egne arkiver blandet med forskellige musiknumre og Søren Dahls kommentarer hertil. Et af numrene, der bliver afspillet, introduceres således:

"Hende her hun er hot for tiden, hun hedder Amy McDonald - her med nummeret "Run"."

Derefter samler værten op og præsenterer de kommende programmets gæster, hvorefter Café Hack afsluttes med endnu et musiknummer og Søren Dahls afrundende bemærkninger.

Hørings svar

DR v/ generaldirektør Kenneth Plummer har i udtalelse af 19. maj 2009 som svar på Radio- og tv-nævnets høring anført følgende:

".

Radio- og tv-nævnet har ved brev af 27. april videresendt en klage fra Jan Gindrup, der klager over skjult reklame for Parad-IS sendt på P4 den 24. april.

Endvidere klages over at værten på Café Hack anpriser CDer og bøger og opfordrer til køb.

Den første del af klagen vedrører et cirka 4 min. langt indslag om produktion af is hos firmaet Parad-IS, der blev sendt fredag den 24. april 2009 kl. 8.40 i P4 Københavns morgenflade. Indslaget blev sendt direkte fra stedet.

Indslaget er i genren kultur-livsstil-forbrug og bliver bragt en fredag morgen, hvor vejrudsigten for weekenden lover sommervejr i april. Is er et

produkt, der især knytter sig til årstiden, og er derfor et aktuelt valg til et indslag i omtalte genre denne morgen.

Reportagen blev planlagt dagen i forvejen, hvor en reporter undersøgte mulighederne for at besøge en isproducent. Blandt flere mulige faldt valget på Parad-IS, fordi det var muligt at sende direkte derfra den følgende morgen.

I indslaget medvirker produktionsmedarbejder Daniel Jensen, som beretter om sin arbejdsdag og det produkt, han fremstiller.

Intervieweren: Issæsonen i år. Med udsigt til en rigtig god weekend, hvad gør det ved travlheden i den her butik?

Daniel Jensen: "Det gør blandt andet at jeg skal meget, meget tidligt op for blandt andet at køre på Grønttorvet for at skaffe de aller, allerbedste og friskeste råvarer til min is."

Den anden medvirkende er administrerende direktør Henrik Slunt, som fortæller om en tidlig start på højsæsonen for salg af is og betegner den aktuelle finanskrise som uden effekt på omsætningen.

Intervieweren: Er det simpelthen fordi isen er et så uundværligt produkt, at man simpelthen ikke kan leve foruden?

Henrik Slunt: Jeg tror det er en kombination af at vi står med en god is, altså vi laver vores is hver evig eneste morgen i vores baglokaler som vi lige hørte, og så har vi et bredt udvalg. Vi har den mulighed, at vi kan følge sæsonen. Så når vi er her i april måned, så kører vi på grønttorvet og så finder vi lige nøjagtig de forårs-frugter og grøntsager, der skal til for at lave nogle spændende is.

I den redaktionelle efterkritik er opmærksomheden blevet rettet mod, at disse udsagn kan opfattes som reklame for produkterne. Dette skal DR beklage. DR har på baggrund af denne sag indskærpet overfor redaktionen, at forberedelsen af direkte indslag af denne type kræver forberedelse af kvalificerede og kritiske spørgsmål, der ikke giver en medvirkende frit spil til at fremhæve et produkt.

Anden del af Jan Gindrups klage handler om studieværter, der opfordrer til køb af bestemte produkter, f.eks. CD'er. Her nævnes konkret Søren Dahl fra Café Hack.

Café Hack er et program, der optages foran et publikum på en Århus-café og sendes hver søndag formiddag. Programmets profil er at portrættere gæsterne på en måde, hvor de fortæller om og viser sider af sig selv, som ikke normalt kommer frem i offentligheden.

Programmet har altid to gæster, som bliver interviewet i hhv. ca. 45 minutter og 20 minutter, afbrudt af nogle få stykker musik.

Søren Dahl har en meget personlig værtsstil, hvor begejstring og superlativer er helt centrale elementer. Café Hack har mere karakter af et radio-show og Søren Dahl er derfor nok så meget entertainer, som han er vært og interviewer. Den redaktionelle linje er, at han altid er hundrede procent positiv i sin indgangsvinkel til stoffet og sine gæster, og det gælder også det, som gæsterne har præsteret - hvad enten det er en bog, en CD eller deres generelle karriereforløb.

DR mener ikke, det er et problem med Søren Dahls begejstrede indgangsvinkel til stoffet, og det er en stil som han meget konsekvent gennemfører søndag efter søndag.

Når Søren Dahl om en ny CD eller bog (se udskriftet) opfordrer til at "gå på opdagelse" i den, er det således et udtryk for hans spontane begejstring, men DR skal medgive, at den slags opfordringer kan tolkes som en promovering af produktet og derfor bør nedtones og ikke gå ud over, hvad der er naturligt i den redaktionelle sammenhæng.

DR har ikke i de gennemlyttede udsendelser fundet eksempler på, at Søren Dahl eller andre værter opfordrer til køb af bestemte produkter, men DR har dog brugt anledningen til at indskærpe over for både Søren Dahl og andre værter, at den slags opfordringer heller ikke må forekomme.

Der vedlægges en DVD med indslaget på P4 samt to Café Hack-udsendelser. Endvidere vedlægges udskrift af de relevante dele af Café Hack-programmerne.

..."

Radio- og tv-nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 26. august 2009, som ændret ved lov nr. 1269 af 16. december 2009 på sit møde den 25. februar 2010 behandlet sagen, og skal udtale:

Jan Gindrup har klaget til Radio- og tv-nævnet med anbringende om skjult reklame for Paradis i en udsendelse på DR's radiokanal P4 den 24. april 2009.

Klager anfører, at der i programmet sendt den 24. april 2009 sker en uretrettiget fremhævelse af Paradis.

Klager har desuden klaget til Radio- og tv-nævnet med anbringende om, at der i DR's radioprogrammer, navnlig på P4, generelt forekommer skjult reklame.

Klager henviser navnlig til programmet "Café Hack" og anfører, at nogle af indslagene alene har til formål at fremhæve de interviewede kunstnere og produkter som fx cd'er.

I henhold til § 72, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 26. august 2009, som ændret ved lov nr. 1269 af 16. december 2009, og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering mv. af programmer i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåelse af partnerskaber skal reklamer klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer.

I henhold til reklamebekendtgørelsens § 2, må reklamer ikke indgå i DR's programvirksomhed.

Skjult reklame defineres i artikel 1c i direktiv 89/552 EØF som følgende: "mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radio-spredningsorganets side i reklameøjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling." For at udgøre skjult reklame skal fremhævelsen altså opfylde tre kumulative betingelser: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radio-spredningsorganets side; den skal være i reklameøjemed, og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse.

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v.

Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "fjernsyn uden grænser" i forbindelse med tv-reklamer (2004/C 102/02) bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af en vare eller tjenesteydelse eller en virksomheds varemærke eller navn: Det urimelige kan bl.a. ligge i, at mærket eller den pågældende vare eller tjenesteydelse optræder gentagne gange eller fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i de udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det

redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame.

1. Udsendelsen om Paradis, sendt den 24. april 2009

DR har i høringsvar af 19. maj 2009 blandt andet oplyst, at

"Indslaget er i genren kultur-livsstil-forbrug og bliver bragt en fredag morgen, hvor vejrudsigten for weekenden lover sommervejr i april. Is er et produkt, der især knytter sig til årstiden, og er derfor et aktuelt valg til et indslag i omtalte genre denne morgen."

Efter Radio- og tv-nævnets opfattelse har programmet overordnet karakter af generel oplysning om issalg i et varmt forår. Omtale af konkrete virksomheder, herunder objektive oplysninger om sæsonvarer, fremgangsmåder og råvarer mv. kan i denne sammenhæng som udgangspunkt være redaktionelt begrundet i et indslag af denne karakter.

Dele af interviewet omhandler omsætningen i isbranchen, og i forhold til disse har Radio- og tv-nævnet ingen bemærkninger.

Nævnet bemærkede imidlertid, at medarbejderne i Paradis særligt fremhæver Paradis' produkter og deres fortrin, herunder bl.a. at:

"Ja, det er klart, vi følger sæsonen, (...) og i dag er der en rigtig dejlig jordbærkoldskål i vores disk..."

"Jeg tror det er en kombination af at vi står med en god is, altså vi laver vores is hver evig eneste morgen i vores baglokaler som vi lige hørte, og så har vi et bredt udvalg."

Nævnet bemærker i sammenhæng hermed bemærkningerne fra intervieweren og programværten ved indslagets afslutning, som yderligere fremhæver isens kvalitet og det store udvalg hos Paradis:

"Og en af de is som Daniel Nielsen lige har smidt ud af sin automat her – det er sådan en frisk citronsorbet, og nu vil jeg lige afslutningsvis prøve hvad det er for en størrelse – smask – smask – smask – ja nu får jeg også spildt ud over dette her apparatur – den er ganske god. Og jeg ved ikke, Ole – den her is kunne godt blive en af mine favoritter – hvad er din is favorit?"

Ole Jakobsen svarer:

"Det er lidt svært at sige, men hvis du tager sådan 10-20 eksemplarer med hjem, Henrik, så kunne vi jo smage lidt på dem, når du kommer tilbage."

Radio- og tv-nævnet skal bemærke følgende:

Udtalelser i det omfang og af denne karakter står hverken i sammenhæng med almindelig lytteroplysning om kultur, livsstil eller forbrug, eller med udsendelsens konkrete redaktionelle indhold om issalg i et varmt forår.

Nævnet finder på denne baggrund, at udsendelsen efter en samlet vurdering indeholder uberettigede fremhævelser af Paradis i strid med reglerne om skjult reklame.

Radio- og tv-nævnet har taget til efterretning, at DR i høringsvaret har medgivet, at visse udsagn i indslaget:

"... kan opfattes som reklame for produkterne. Dette skal DR beklage. DR har på baggrund af denne sag indskærpet overfor redaktionen, at forberedelsen af direkte indslag af denne type kræver forberedelse af kvalificerede og kritiske spørgsmål, der ikke giver en medvirkende frit spil til at fremhæve et produkt."

2. Café Hack, sendt den 12. april 2009

Udsendelsen indeholder et interview med sanger og sangskriver Poul Krebs, og emnet er bl.a. hans nye album.

Radio- og tv-nævnet er af den opfattelse, at der sker en fremhævelse af Poul Krebs som sangskriver, og navnlig af hans nye album, hvis titel nævnes flere gange. Der spilles desuden numre fra albummet, og der tales indgående om tekster og kunstnerens intentioner bagved.

Spørgsmålet er herefter, om denne fremhævelse er begrundet i udsendelsens redaktionelle indhold.

DR har i høringsvar af 25. maj 2009 anført, at Café Hacks programprofil omfatter portrætter af gæsterne, hvor disse fortæller om og viser sider af sig selv, som ikke normalt kommer frem i offentligheden.

DR oplyser desuden, at det er programvært Søren Dahls særlige personlige stil at belyse emnerne med begejstring og superlativer.

Radio- og tv-nævnet skal hertil anmærke følgende:

Udsendelsen har karakter af et kunstnerportræt. I en udsendelse af denne art er det naturligt og uundgåeligt, at der omtales udgivne cd'er. Dette har karakter af almindelig lytterinformation.

I den konkrete udsendelse sker der positive fremhævelser og henvisninger til enkelte sange og tekster, som efter Radio- og tv-nævnets vurdering er i overensstemmelse med programmets redaktionelle formål. Navnlig sker der ikke egentlige opfordringer til køb, og der opgives ikke kontaktoplysninger eller henvisninger til adresser mv., hvor cd'en kan købes.

Radio- og tv-nævnet finder derfor ikke, at fremhævelsen er uberettiget i forhold til programmets øvrige redaktionelle indhold.

3. Café Hack, sendt den 5. april 2009

Udsendelsens 3. del indeholder et interview med skuespiller og komiker Mette Horn om en aktuel film, hvori hun spiller en hovedrolle samt om hendes deltagelse i Tisvilde Revy.

I 4. del forekommer der en bemærkning om sangerinden Amy McDonald i forbindelse med, at en af hendes nyere sange spilles.

Radio- og tv-nævnet henviser til ovenstående bemærkninger om programmet om Poul Krebs.

Nævnet vurderer også i dette tilfælde, at omtalen af fremhævelsen af kunstneren Mette Horn og hendes medvirken i en aktuel film samt en revy er relevante oplysninger til lytterne, der står i sammenhæng med udsendelsens redaktionelle indhold. Heller ikke her forekommer opfordringer til køb eller oplysninger om priser, billetbestilling mv.

Nævnet har heller ikke bemærkninger i forhold til fremhævelsen af sangeren Amy McDonalds, idet denne form for vurderinger og henvisninger til ny og aktuel musik, kunstnere mv. udgør relevant forbrugeroplysning og dermed er redaktionelt begrundet i programmets øvrige indhold.

Radio- og tv-nævnet har endvidere taget til efterretning, at DR i hørings svaret anfører, at DR ikke i de gennemlyttede udsendelser har fundet eksempler på, at der opfordres til køb af bestemte produkter, men at DR har brugt anledningen til at indskærpe overfor radioværterne, at den slags opfordringer heller ikke må forekomme.

På baggrund heraf har Radio- og tv-nævnet følgende på sit møde den 25. februar 2010 truffet følgende

AFGØRELSE:

Udsendelsen om Paradis sendt på P4 den 24. april 2009, indeholder skjult reklame i strid med § 72, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lov- bekendtgørelse nr. 827 af 26. august 2009, som ændret ved lov nr. 1269 af 16. december 2009, og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering mv. af programmer i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåelse af partnerskaber.

De fremsendte eksempler for Café Hack af hhv. 5. og 12. april 2009 indeholder ikke skjult reklame i strid med § 72, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 26. august 2009, som ændret ved lov nr. 1269 af 16. december 2009, og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering mv. af programmer i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåelse af partnerskaber.

Christian Scherfig
formand

/ Ulrike Clade Christensen
nævnsekretær

Kopi sendt til:
Klager Jan Gindrup